

ΣΑΝ
ΣΗΜΕΡΑ

Διάλογος με τον Γιώργο Μιχελακάκη για την Ιστορία και την ιστορική συνείδηση

Η ξένη προστασία και η Ελλάδα (18)

Γεγονότα

1916 - Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Μάχη του Σομμ. Στη Γαλλία, ο διοικητής της βρετανικής εκστρατευτικής δύναμης Ντάγκλας Χέιγκ δίνει τέλος στη μάχη που ξεκίνησε την 1η Ιουλίου του 1916.

1918 - Η Λετονία κηρύσσει την ανεξαρτησία της από τη Ρωσία.

1928 - Κάνει πρεμιέρα η μικρού μήκους ταινία κινουμένων σχεδίων Το ατμόπλοιο του Γουίλι (Steamboat Willie), η πρώτη του είδους με πλήρως συγχρονισμένο ήχο, με την τρίτη εμφάνιση των χαρακτήρων Μίκυ Μάους και Μίννι Μάους. Αυτή θεωρείται από την εταιρεία του Γουόλτ Ντίσνεϋ ως η γενέθλια μέρα του Μίκυ Μάους.

1940 - Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Ο Αδόλφος Χίτλερ και ο Ιταλός υπουργός Εξωτερικών Γκαλεάτσο Τσιάνο συναντώνται για να συζητήσουν για τον καταστροφικό για τον Μπενίτο Μουσολίνι ελληνοϊταλικό πόλεμο.

1943 - Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Μάχη του Βερολίνου. 440 αεροπλάνα της βρετανικής Βασιλικής Πολεμικής Αεροπορίας (RAF) βομβαρδίζουν το Βερολίνο. Η RAF χάνει εννέα αεροπλάνα.

1991 - Μετά από πολιορκία 87 ημερών, η κροατική πόλη Βούκοβαρ συνθηκολογεί με τον γιουγκοσλαβικό λαϊκό στρατό και τις συμμαχικές σερβικές παραστρατιωτικές δυνάμεις.

1992 - Ισχυρός σεισμός μεγέθους 5,7 Ρίχτερ με επίκεντρο το Γαλαξίδι.

Γεννήσεις

1783 - Σαντόρε ντι Σανταρόζα, Ιταλός φιλέλληνας

1903 - Δόρα Στράτου, Ελληνίδα χορογράφος

1906 - Άλεκ Ισσιγόνης, Έλληνας σχεδιαστής αυτοκινήτων

1934 - Βασίλης Βασιλικός, Έλληνας συγγραφέας

Θάνατοι

1922 - Μαρσέλ Προυστ, Γάλλος συγγραφέας

1941 - Χριστόδουλος Μπρωκούμης, Έλληνας πολιτικός

1952 - Πωλ Ελυάρ, Γάλλος ποιητής

1969 - Τζόζεφ Πάτρικ Κένεντι, Αμερικανός πολιτικός

1981 - Κώστας Χιωτάκης, Έλληνας αντιστασιακός και πολιτικός

1985 - Δημήτρης Γκόγκος, Έλληνας τραγουδοποιός

2016 - Χρήστος Ιωάννου, Έλληνας πολιτικός

2016 - Ντέντον Κούλεϊ, Αμερικανός ιατρός

2017 - Μάλκολμ Γιανγκ, Αυστραλός μουσικός

2017 - Φώτης Καφάτος, Έλληνας βιολόγος

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Όποιος επιθυμεί να επικοινωνήσει με τον Γιώργο Μιχελακάκη ή να καταθέσει τις απόψεις του μπορεί να στείλει email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelpaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Εμπρός στα κοινωνικά αδιέξοδα που βάθαιναν, το πολιτικό κατεστημένο ώθησε την κοινωνία στον «πολιτικό ρομαντισμό», όπου η χώρα χωρίς δυνατή οικονομία φιλοδοξούσε να επεκταθεί γεωγραφικά στα σύνορα της άλλοτε κραταιάς Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Ένα θέμα που προκύπτει μέσα από κάθε συζήτηση για την οικονομική και πολιτική εξάρτηση ενός λαού από εξωτερικούς παράγοντες, είναι αυτό της πνευματικής και καλλιτεχνικής κατάστασης. Όταν μελετάμε την κοινωνιολογική σκέψη επάνω σε αυτό το ζήτημα, ξένων και ελλήνων στοχαστών, διαπιστώνουμε ότι αποδίδουν τις αδυναμίες του νεωτερικού ελληνικού πνεύματος, στην οικονομική καχεξία και την έλλειψη μιας εύρωστης αστικής τάξης που να έχει συνείδηση της εθνοποιοτικής της λειτουργίας. Σύμφωνα με αυτή την άποψη, η κατάσταση της οικονομικής δομής (μέσα παραγωγής και σχέσεις παραγωγής) είναι που διαμορφώνει το πνευματικό εποικοδόμημα, και όχι το αντίθετο. Άλλωστε, αυτή η άποψη επαληθεύθηκε στα χρόνια της βαυαροκρατίας όταν η πίστη στον καθαρειουσιανισμό, δεν έφερε τα πνευματικά αποτελέσματα που αναμένανε. Η μίμηση πνευματικών μορφών του παρελθόντος δεν εγγυάται αναγέννηση, παρά μόνο στείορο λογιολατρισμό.

Η οικονομική καχεξία, στην Ελλάδα, είχε ως αιτία από τη μια μεριά τον εξωτερικό παράγοντα που ήθελε τη χώρα να δέχεται τα βιομηχανικά προϊόντα της Βόρειας Ευρώπης, και από την άλλη μεριά τον εσωτερικό παράγοντα, των τσιφλικάδων και των εμπόρων, που κράτησαν την ελληνική οικονομία «μεταπρατική», χωρίς βιομηχανική ανάπτυξη που απαιτούσε τεχνολογική -επιστημονική ανάπτυξη σε προωθημένους κλάδους. Στα τέλη του 19ου αιώνα επί Τρικούπην, η ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας περιορίστηκε στη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, ενώ κάθε άλλη βιομηχανική προσπάθεια δεν απέδωσε. Αυτός ο κόσμος των μεταπρατών που έλεγχε την πολιτική ζωή καθυστέρησε την ανάπτυξη αστικών στρωμάτων, με αποτέλεσμα η ελληνική κοινωνία να είναι διχασμένη μεταξύ ενός λεπτού στρώματος πλουτοκρατών και μιας πλατιάς λαϊκής μάζας ακτημόνων χωρικών, και εργατών.

Εμπρός στα κοινωνικά αδιέξοδα που βάθαιναν, το πολιτικό κατεστημένο ώθησε την κοινωνία στον «πολιτικό ρομαντισμό», όπου η χώρα χωρίς δυνατή οικονομία φιλοδοξούσε να επεκταθεί γεωγραφικά στα σύνορα της άλλοτε κραταιάς Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Και ενώ οι πολιτικοί έσπρωχναν προς τον αλυτρωτισμό, χωρίς όμως εσωτερικό σχέδιο ανασυγκρότησης της χώρας, από τη μεριά της αγροτικής φτωχολογίας η οποία εκφράστηκε και ως «Λαϊκή ορθοδοξία», η αντίδραση προς το «επίγειο βασίλειο» πήρε κάποιες φορές ακραίες αποχρώσεις όπως οι παράφορες οπασίες ενός Παπουλάκου που διέδιδε ότι ο εξηλεκτισμός της χώρας ήτο έργο του σατανά.

Όμως δεν ήταν μόνο οι πολιτικοί και λαός συναντιόνταν στο επίπεδο της φανταστικής σκέψης έστω και χρωματισμένης διαφορετικά. Ήταν και τα αντιφουδερικά-επαναστατικά στοιχεία στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια που εν μέσω ενός άκρατου εθνικισμού

που είχε ξεσπάσει μεταξύ των βαλκανικών λαών, αυτοί ανέμιζαν ακόμα την σημαία του Ρήγα Φεραίου για μια ενωμένη παρβαλκανική συνομοσπονδία. Έτσι, ενώ στα Βαλκάνια ο εθνικιστικός καρκίνος και η αλληλοεξόντωση ήταν μια πολύ προχωρημένη κατάσταση που προδιαγραφόταν ότι είχε λαμπρό μέλλον, εμφανίσθηκαν νέοι άνθρωποι, φοιτητές περισσότερο που διέδιδαν ιδέες που έναν αιώνα πιο μπροστά διακήρυξε ο Ρήγας Φεραίος. Από την Εφημερίδα «Εργάτης» που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1875 μαθαίνουμε ότι είχε συσταθεί στη Γενεύη της Ελβετίας, μια πολιτική ομάδα με κοινωνιστική ιδεολογία από Έλληνες, Σέρβους, Βουλγάρους και μαυροβούνιους σπουδαστές που με την ευκαιρία της επανάστασης της Ερζεγοβίνης, διακήρυσσαν ότι έπρεπε να δοθεί διαφορετική λύση στο πολυθρύλιτο «Ανατολικό Ζήτημα», χωρίς τον εναγκαλισμό των μεγάλων δυνάμεων.

Βέβαια, η ουτοπική φανταστική σκέψη για μια συνομοσπονδία, όπως την είχε διακηρύξει ο Ρήγας Φεραίος, εκατό χρόνια πρωτίτερα, δεν είχε έδαφος για να πραγματοποιηθεί στα Βαλκάνια των έντονων εθνικιστικών ανταγωνισμών. Η πνευματική παγίωση των ελλήνων και των άλλων βαλκανικών λαών θα είναι από εδώ και πέρα έντονα εθνικιστική, έτσι που θα συμβεί μια μετατόπιση πολιτισμική, καθώς ο κόσμος θα αναγνωρίζεται με την εθνική και όχι όπως παλιά με την θρησκευτική του ιδιότητα.

Ένας παράγοντας αιτιολόγησης της ανόδου του εθνικισμού στα Βαλκάνια, που οφείλεται σε ένα ποσοστό και στην Ελλάδα, είναι, όπως έχει γράψει ο Τάσος Βουρνάς στην «Ιστορία της νεότερης Ελλάδας», η εξωτερική πολιτική του Τρικούπην, που στηρίχτηκε στη θεωρία του «ολαβικού κινδύνου», ενώ την ίδια στιγμή επιδίωξε ειρηνική συνύπαρξη με την Τουρκία, σύμφωνα με την αγγλική γραμμή. Το πρόγραμμα αυτό του Τρικούπην αποδέχτηκε τότε και ο πατριάρχης Ιωακείμ, ο Γ΄, ο οποίος και το μετέδωσε στους επισκόπους του πατριαρχικού κλίματος. Με τον τρόπο αυτό (γράφει ο Βουρνάς) δεν απομονώθηκε μόνο το έθνος από τα φυσιολογικά του σπρίγματα, τους γειτονικούς του λαούς, αλλά μειώθηκε και η ακτινοβολία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Άμεσος αντίκτυπος ήταν το βουλγαρικό εκκλησιαστικό σχίσμα (1870) και η σύσταση της αυτοκέφαλής βουλγαρικής ορθόδοξης εκκλησίας. Η θρησκευτική εχθρότητα που δημιουργήθηκε, όξινε τον ελληνοβουλγαρικό εθνικιστικό ανταγωνισμό, με πεδία δράσης τα εκκλησιαστικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα της τότε ευρωπαϊκής Τουρκίας και τους χριστιανούς κατοίκους της. Ταχύτατα, το πρόβλημα μετατοπίστηκε από το θρησκευτικό στο εθνικό πεδίο και με την κατάλληλη υποδαύλιση της τουρκικής κυβέρνησης, του παπισμού, της Αυστρίας και της Αγγλίας, δημιουργήθηκε οξύτατο κλίμα διαίρεσης, με σημαίες διαμάχης τον ολαβικό κίνδυνο ή τον πανολαβισμό.